

Міністерство освіти і науки України

Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Кафедра обліку та оподаткування

Уманський національний університет

Кафедра обліку і оподаткування

СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, КОНТРОЛЮ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з бухгалтерського обліку

(присвячена 125-річчю з Дня народження
РОГАЧЕНКА СЕРГІЯ МИКИТОВИЧА)

16-17 жовтня 2025 року

м. Київ – м. Умань

УДК 657.1:336.21:330.35
С40

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету
(протокол № 2 від 12.11.2025 року)*

Редакційна колегія:

Юрій ЦИМБАЛЮК – канд. екон. наук, доц., співголова оргкомітету конференції (відповідальний редактор); Андрій МУЗИЧЕНКО – канд. екон. наук, доц., співголова оргкомітету конференції (відповідальний редактор); Людмила МЕЛЬНИК – д-р екон. наук, проф.; Володимир ЛИТВИНЕНКО – канд. екон. наук, доц.; Тамара КУЧЕРЕНКО – д-р. екон. наук, проф.; Любова ГУЦАЛЕНКО – д-р. екон. наук, проф.; Наталія КУЗИК – канд. екон. наук, доц.; Катерина ШЕВЧУК – канд. екон. наук, доц. (секретар оргкомітету); Галина АНІЩЕНКО – канд. екон. наук, доц. (секретар оргкомітету).

Автори розміщених у збірнику матеріалів висловлюють свою власну думку та несуть відповідальність за достовірність інформації

С40 Система бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та оподаткування в умовах сталого розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (16-17 жовтня 2025 р., м. Київ – м. Умань), 2025. 276 с.

Збірник матеріалів конференції містить доповіді науковців, фахівців-практиків, представників академічної спільноти, які були розглянуті на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Система бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та оподаткування в умовах сталого розвитку», присвяченій 125-й річниці з Дня народження провідного науковця з бухгалтерського обліку та фундатора облікової аграрної наукової школи – РОГАЧЕНКА Сергія Микитовича, що відбувалась 16-17 жовтня 2025 року в м. Київ – м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюються питання розвитку бухгалтерського обліку, його значення для управління підприємством, сучасного стану й проблем оподаткування, контролю й аудиту бізнес-процесів, економіки і розвитку підприємництва в умовах глобалізаційних змін.

УДК 657.1:336.21:330.35

© Національний університет
біоресурсів і природокористування
України, 2025
© Уманський національний
університет, 2025

<i>КЛИМАНСЬКИЙ Андрій</i> . Податкова оптимізація як інструмент управління фінансовими ресурсами	131
<i>КОЗОРОЗ Марина</i> . Єдиний внесок на соціальне страхування: переваги та недоліки впровадження	133
<i>КОСТОГРИЗ Вікторія, КУЛЬТЕНКО Вікторія</i> . Сучасна проблематика акцизного оподаткування в Україні	135
<i>ЛАСА Анастасія</i> . Податок на доходи фізичних осіб: сучасна практика та перспективи реформування	137
<i>МАТРОС Олена</i> . Типові порушення податкової дисципліни: виклики податкового адміністрування в Україні	139
<i>ПОЛОВКО Анастасія</i> . Відображення розрахунків із постачальниками та підрядниками у податковому обліку підприємства	141
<i>ТИТЕНКО Зоя</i> . Теоретичні засади формування податкової політики в умовах глобалізаційних процесів	143

Секція 5. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КОНТРОЛЮ Й АУДИТУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

<i>БОЯРОВА Олена</i> . Механізми забезпечення контролю виконання договорів, укладених за результатами процедур закупівель	145
<i>БУРДИМ Юрій</i> . Ризики при проведенні аудиту в період воєнного стану	147
<i>ГАЄВСЬКИЙ Олексій</i> . Критерії оцінки якості аудиту фінансової звітності в умовах суб'єктно-орієнтованого підходу	149
<i>ГОЛОВАЧКО Василь</i> . Виклики та можливості застосування нових теорій бухгалтерського обліку при переході на електронний документообіг (ЕДО)	151
<i>ДОРОШУК Інна</i> . Методи контролю та оптимізації дебіторської заборгованості	153
<i>ДУБІНІНА Марина</i> . Аналітична спроможність фінансової звітності як основа формування професійного аудиторського судження	155
<i>ДУЖОНКОВА Альона, КУЗИК Наталія</i> . Аудит фермерських господарств як інструмент забезпечення достовірності фінансової звітності	157
<i>КИРИЛЕНКО Прохор</i> . Види контролю і аудиту в бізнес-процесах, як елементи системи управління	159
<i>КРАВЧЕНКО Микола</i> . Фінансовий контроль електронних грошей у контексті управління ризиками агробізнесу	162
<i>КУЗИК Наталія, РУДЬ Катерина</i> . Внутрішній контроль ПДВ як інструмент податкової безпеки підприємства	164
<i>КУЧЕРЧУК Марія, КУЗИК Наталія</i> . Внутрішній контроль дебіторської заборгованості підприємства в умовах економічної нестабільності	166
<i>МЕЛЬНИЧЕНКО Максим, КРОЧАК Євгеній</i> . Особливості судово-бухгалтерської експертизи	168

стандартів аудиту та надання впевненості МФБ. 2022.
URL:[https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/4 ISQM 1 Final Standard \(Not Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/4 ISQM 1 Final Standard (Not Formatted)(uk).pdf) (дата звернення: 14.10.2025).

2. Міжнародний стандарт управління якістю (МСУЯ) 2 «Перевірки якості завдання». Рада з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості МФБ. 2022.
URL:<https://mof.gov.ua/storage/files/Hide/5 ISQM 2 Final Standard Not Formatted uk.pdf> (дата звернення: 14.10.2025).

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ТЕОРІЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ ПЕРЕХОДІ НА ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ (ЕДО)

Головачко В.М.

к.е.н., доцент

доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу
Мукачівський державний університет

У сучасних умовах прискореної цифровізації економіки та комунікацій дедалі гостріше постає питання адаптації бухгалтерського обліку до нових реалій інформаційного середовища – зокрема, переходу на електронний документообіг (ЕДО). Сучасні виклики пов'язані з автоматизацією облікових процесів, забезпеченням достовірності та безпеки електронних документів, а також змінюють роль бухгалтера від технічного виконавця до аналітика та стратега. Диджиталізація обліку вимагає не лише технічного оснащення, а й концептуальних змін у методології, що обумовлює актуальність дослідження нових теорій обліку в контексті ЕДО.

Проблематикою впливу цифрових технологій на бухгалтерський облік займалися такі вчені, як В.М. Жук, який досліджував інституціональну теорію обліку як відповідь на виклики сучасності, зокрема щодо адаптації обліку до інноваційних змін. О.В. Карпенко, А.І. Мілька та інші в монографії «Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій» аналізували вплив диджиталізації на організацію обліку та інформаційне забезпечення підприємств. Л.М. Соломчук у своїх роботах зосереджувалася на диджиталізації методів обліку та викликах, пов'язаних з переходом на цифровий формат діяльності та інші.

Незважаючи на значну кількість досліджень, залишаються невирішеними питання щодо повної інтеграції нових теорій обліку (інституціональної, поведінкової, ресурсної) у практику ЕДО, зокрема: відсутність уніфікованих підходів до документування електронних операцій; недостатня розробленість методології обліку інтелектуального капіталу та нематеріальних активів в умовах ЕДО; неузгодженість нормативно-правової бази з вимогами цифровізації обліку.

Перехід на електронний документообіг (ЕДО) суттєво трансформує традиційні підходи до бухгалтерського обліку, вимагаючи адаптації як

методологічних, так і практичних аспектів. Основною проблемою залишається необхідність узгодження нормативно-правової бази з вимогами цифровізації, оскільки чинне законодавство часто не враховує специфіку електронних документів, їхню юридичну силу та порядок зберігання. Наприклад, традиційні методи документування, інвентаризації та контролю потребують перегляду для забезпечення їхньої ефективності в умовах автоматизованих систем. Дослідження показують, що більшість підприємств стикаються з труднощами при інтеграції ЕДО через відсутність уніфікованих стандартів та недостатню технічну підготовку персоналу.

Одним із ключових викликів є забезпечення безпеки та конфіденційності електронних даних. Цифрові системи обліку вразливі до кібератак, втрати даних та несанкціонованого доступу, що вимагає впровадження сучасних засобів захисту, таких як блокчейн-технології, електронні цифрові підписи та хмарні сервіси з високим рівнем шифрування. Крім того, необхідно враховувати вимоги міжнародних стандартів звітності та аудиту, які все частіше орієнтуються на цифрові формати. Науковці зазначають, що саме інтеграція блокчейну може значно підвищити довіру до електронних документів та спростити процеси аудиту.

Автоматизація облікових процесів відкриває нові можливості для підвищення ефективності та якості облікової інформації. Використання спеціалізованих бухгалтерських програм, хмарних сервісів та аналітичних інструментів дозволяє зменшити кількість помилок, прискорити обробку даних та забезпечити оперативний доступ до актуальної інформації. Електронний документообіг спрощує процеси узгодження, схвалення та архівування документів, що значно економить час і ресурси підприємств. Дослідження свідчать, що компанії, які успішно впровадили ЕДО, демонструють вищу фінансову прозорість та кращу управлінську ефективність.

Нові теорії бухгалтерського обліку, такі як інституціональна, поведінкова та ресурсна, пропонують концептуальні підходи до адаптації обліку в умовах цифровізації. Інституціональна теорія, наприклад, акцентує увагу на ролі обліку як соціального інституту, який формує довіру між учасниками економічних відносин. Поведінкова теорія досліджує вплив людського фактору на процеси прийняття рішень у цифровому середовищі, а ресурсна – зосереджується на обліку нематеріальних активів, таких як інтелектуальний капітал та цифрові технології. Ці теорії допомагають розробити більш гнучкі та адаптивні системи обліку, які відповідають вимогам сучасного бізнесу.

Важливим аспектом є підвищення кваліфікації бухгалтерів та формування нових компетенцій, необхідних для роботи в цифровому середовищі. Сьогодні фахівці повинні володіти не лише традиційними обліковими навичками, а й розуміти принципи роботи інформаційних систем, вміти аналізувати великі обсяги даних та використовувати аналітичні інструменти. Науковці підкреслюють, що саме від рівня підготовки бухгалтерів залежить успішність впровадження ЕДО та ефективність цифрової трансформації обліку в цілому.

Отже, перехід на ЕДО вимагає не лише технічної модернізації, а й концептуальних змін у теорії та практиці бухгалтерського обліку. Використання

нових теорій обліку в умовах цифровізації дозволяє підвищити ефективність облікових процесів, забезпечити їх прозорість та відповідність сучасним вимогам. Проте для повноцінної реалізації потенціалу ЕДО необхідно вирішити питання нормативно-методичного забезпечення, підготовки фахівців та інтеграції інноваційних технологій у практику обліку.

Список використаних джерел

1. Жук В.М. Інституціональна теорія бухгалтерського обліку: відповідь на виклики сучасності / В.М. Жук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 8-9. – С. 14-23.
2. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій: монографія / Є.А. Карпенко, О.В. Карпенко, А. І. Мілька [та ін.]. – Полтава : ПУЕТ, 2021. 410 с.
3. Соломчук, Л. М. (2024). Диджиталізація методики бухгалтерського обліку. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (9). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13769964>
4. Співак С. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Сергій Співак, Діана Панчишин, Михайло Скочиляс, Катерина Яремчук // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2021. – Вип. 2 (25). – С. 113-119. – Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmpbo.pdf3>
5. Тенюх, З., & Пелех, У. (2022). Діджиталізація бухгалтерського обліку в Україні: стан та перспективи розвитку. Економіка та суспільство, (41). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-66>

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Дорошук І.І.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Науковий керівник – **Дерев'янка С.І.**, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Управління дебіторською заборгованістю сьогодні набуває особливого значення. Воєнний стан, глобальні економічні потрясіння, інфляційні процеси та зростання фінансових ризиків значно ускладнили діяльність суб'єктів господарювання. У результаті дедалі більше підприємств мають проблеми несвоєчасного надходження коштів від покупців, що призводить до дефіциту обігового капіталу, касових розривів і необхідності залучення зовнішнього фінансування. За цих умов ефективний контроль та оптимізація дебіторської заборгованості стають не лише фінансовим інструментом, а й стратегічним чинником стабільності бізнесу. Управління розрахунками з контрагентами

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>